

ДЛЯ ЧИТАТЕЛЕЙ
ПРЕДПЛАТЧИКОВ
БИБЛИОТЕКА

Д Е Н Ъ

2218

НАУЧНО-ПОЛИТИЧЕСКО СПИСАНЬЕ

ИЗЛАЗЯ ВСЪКА СРЪДА.

№ 863

Подписвания-та за ДЕНЬ биватъ годишни и са предплащатъ. Тъ захващатъ при влязанье-то на всъкой мѣсець. Годишнина-та за на всъкадъ въ Турска-та Държава е **четери сребърни меджидиета**, а за на вжнъ отъ Държава-та, една **златна лира турска**. Настойници-тъ сж отговорни за стойность-та на листовце-тъ, за които сж тѣ поржчале. — За вѣсти и за други часни помѣстания, ще са плаща по 3 гр. за реда.

Писма, статии, дописки и всичко що са отнася до уредничество-то и управление-то на ДЕНЬ, ще са испраща на-право до Ступанина на Списание-то: **И. И. Карапетрова**, въ Цариградъ на Асма-алтж, Чауш-баши, 6. — Писма, не освободе ни отъ пощенски разноски и безъ подписа, никакъ не са приематъ. — Испращани-тъ за обнародване писма или други записки, биле тѣ обнародвани или нѣ, не са връщатъ назадъ.

ОТЪ УПРАВЛЕНИЕ-ТО.

Честити сме днесъ като поченваме издаване-то на бжлгарско-то научно-политическо списанье ДЕНЬ. Въ тоя случай считаме за пжрва своя длжжность да поднесемъ горѣща-та си благодарность и признателность на Царцина-та, която благоволи да ни позволи издаване-то му.

Не щѣмъ да влѣзваме въ длжги и широки расправяния за важность-та на едно таква списанье, каквото е ДЕНЬ, и за полза-та, която може то да принесе на нашия народъ, като са списва съ отборъ, сполученъ и положителенъ материялъ. Всички наши разумни сжнародници сж вече увѣрени че единъ отъ силни-тъ двигаче за истжпяване-то, за доброчестина-та и за приготвянье-то добра бжднина на единъ народъ сж и хубави-тъ списания. Всички сж напълно сжгласни че онова, което трѣбва да прибжрзаме да дадемъ на народа си, то сж такива знания, които хвжрлятъ колко-годъ свѣтлина въ потемнялата срѣда на тоя народъ, които му посочватъ, кое трѣбва да прижрне, а отъ кое трѣбва да бѣга като отъ чума; които искореняватъ неговп-тъ предразсжджци и приготвятъ въ него добра нива за богата жжтва; които го водѣтъ изъ пжтя на истинни-тъ му интереси, съ една чь, които го издигатъ отъ испаднжло-положение въ което са той нахожда.

За постиганьето на това хубаво нѣщо работѣтъ мнозина отъ наши-тъ знатни ече книжовни сжнародници. Съ издаваньето на едно ново списанье, намѣрението ни е да са притури единъ дѣлъ повече при тѣхни-тъ залѣгания. Като работа-та е много и мжчна, то има потреба и отъ ъвечко сжединени сили.

ДЕНЬ ще се списва отъ единъ нашъ сжнародникъ, който е доста познатъ на

бжлгарска-та читающа публика по своетѣ чистонародни начала. Нѣколко-годишна-та му дѣятелность въ книжовно-то и публицистеско-то поле е доказателство на това. Нека приложимъ още че сме влѣзле въ споразумѣване и съ други нѣкои наши книжовни работници, които приеха на драго-сжрдце да украсяватъ съ трудове-тъ си наше-то списанье.

Программа-та на ДЕНЬ е споредъ както слѣдва:

I. НАУЧЕНЪ ОТДѢЛЪ: — Въ тоя отдѣлъ ще са вмѣстятъ статии за народно-то просвѣщение въ наша-та татковина, за наши-тъ училища и вжобще по наука-та.

II. ИКОНОМИЧЕСКИЙ ОТДѢЛЪ: — Статии по политическа-та и домашна икономия, по промишленность-та, по тжрговия-та, по земерботенье-то и проч.

III. КНИЖОВЕНЪ ОТДѢЛЪ: — Статии по книжнина-та, стихотворения, животоописания и нови книги.

IV. ПОЛИТИЧЕСКИЙ ОТДѢЛЪ: — Раздѣля са на двѣ части: Вжншни новини и Вжтрѣшни новини. Последни-тъ ще обематъ всички-тъ областни и мѣстни случки, свѣдѣния по народо-черковни-тъ ни работи и проч.

V. СМЪСЪ: — Въ тоя отдѣлъ ще влѣзватъ разни любопитни свѣдѣния за изнамѣрвания, открития и други любопитни нѣща.

Цѣна-та на ДЕНЬ отрѣдихме за всѣкъдъ изъ Турско четери (4) среб. меджидиета за година; а за на вжнъ отъ Държава-та една (1) лира тур.

На ония, които сбержтъ десетъ подписници и внесжтъ пари-тъ, дава имъ са даръ едно годишно течение отъ ДЕНЬ.

Всичко което са отнася до ДЕНЬ трѣбва да са надписва и испраща до Ступанина на Списание-то.

ОТЪ РЕДАКЦИЯ-ТА.

День е название-то на това списанье, което са възлага намъ да го списваме и уреждами.

День е дума еднозначуща съ дума-та *свѣтлина*. День сирѣчь свѣтлина, е главния задаткъ, който си полагами отъ днесъ като земаме връзь себе една толкозъ тежка служба.

Ний не щемъ да давами дебелы и тлѣсти обѣщания на читатели-тъ си за преминжла-та и за бжджца-та наша дѣятелность, за начала-та на които служимъ и за цѣль-та, която водимъ. Ний не сме отъ онѣзи, които обичатъ само да проглушаватъ свѣта съ голѣми думи. Ний обичами краткость-та, ясность-та, положителность-та и разумность-та во всичко! Ний обичами да оставями на работи-тъ ни да говорятъ за насъ.

Свѣтлина! Това е нашия задаткъ.

Свѣтлина ще са мжчимъ да внасами во всички части на нашия народенъ животъ, во всички наши потребности, во всички наши предприятия. Свѣтлина ще са трудимъ да хвжрлимъ ний връзь всички предмети до които досѣгне наше-то перо.

Това ще са мжчимъ да постигнемъ постепенно и не сами. Защото, както видятъ читатели-тъ отъ този пѣрвый брой, съ насъ заедно ще работятъ хора вѣщи, каджрни и вече познати съ многозаслуживша-та си дѣятелность.

Мислимъ да не са лжемъ ако кажемъ че въ полутъмнина-та, въ дрезгава-та атмосфера, която покрива нашия народо-черковенъ животъ, свѣтлина-та е пжрва-та ни необходимость. Около себе си ний призовавами всички, които обичатъ свѣтлина-та. Поздравъ до тѣхъ!

НАУКА.

Важность-та на Наука-та.

I.

На днешно време всички свѣстни и разбрани общественни работници сѣ съгласни, че главна-та и необходима потрѣба на единъ народъ е разпространяване-то на наука-та и просвѣтяване-то во всички разреди на негова-та срѣда. Тая истина, станѣла вече сѣщиска аксиома, сѣ били принудени да приематъ дори и онѣзи, на които честолюбие-то и властолюбие-то не е позволявало твърдѣ да гледатъ подчинени-тѣ си свѣстени, просвѣтени и истѣщени.

Какъ и да е, а днесъ вече всички, които си иматъ грижа да промислятъ за съществуване-то и добра-та бѣднина на единъ народъ, за първо и необходимо условие въ постигане-то на цѣль-та си полагатъ: *наука-та, просвѣщение-то.*

Друго е питанье-то, кога и какъ наука-та и просвѣщение-то могатъ да принесѣтъ ожиданна-та отъ тѣхъ облага. Друго е питанье-то, да ли наука-та и просвѣщение-то сѣ равносилни и еднакво полезни за народи, които държатъ различни положения.

Далечъ отъ да отказваме това, ние имаме обаче убѣждение-то, че наука-та, истина-та наука може да бѣде отъ голѣма важность за единъ кой и да билъ народъ, въ какви-то условия на животъ и да са намѣрва той.

Това като исповѣдваме, ние трѣба да приложимъ, че полагаме голѣми надѣжди на всички онѣзи хубави бѣлѣзи у нашенско, бѣлѣзи, които свидѣтелствуватъ че и у насъ вече залѣганье-то за да са окопитимъ, да приемемъ плодотворни-тѣ сѣмена на наука-та, става отъ день на день по-голѣмо.

Ние сме бивале честити и други пѣтъ да поздравимъ това тихо, мирно и утѣшително движение на нашитѣ сънародници!

Ние ги поздравяваме и тозъ пѣтъ, въсползвани отъ случая, като искаме да кажемъ двѣ кратки думи за просвѣщение-то и наука-та въ-обще.

Наука-та е сила въ днешно време. Тѣзи истина признава всѣки, който има едно най-слабо даже понятие за положение-то на различнитѣ страни въ Стария и Нови Свѣтъ.

Силни сѣ, могѣщи сѣ онѣзи на-

роди, които разполагатъ съ повече знания!

Наука-та е богатство въ днешно време. Че това не е тѣй, би отказалъ само онзи, който нѣма очи да види и разумъ да съди. Защо сѣ богати Англичанина, Холандеца и Френеца? Не за това ли, че тия притежаватъ таквизъ знания, отъ които ние сме лишени? Не за това ли че тѣ не само работятъ, но и умѣятъ какъ да работятъ? Не за това ли, че знаяне-то ги прави да са трудятъ малко, да искарватъ печала много, да преминаватъ не съ много разности охолень животъ?

Сравнете нашия тежъкъ и нееносенъ животъ, сравнете токо-речи животинския поминѣкъ на онѣзи душевно и вещественно западнажла масса, която носи името българский народъ, съ живота и поминѣка на просвѣтеннитѣ общества и вижте, каква поразителна разлика ще ви са представи!

И какво ще видите у насъ? Едно създаване ни живо на умрѣло, едно животно на което е сѣдено да тегли по цѣль день хомотя на работата, да са тѣркаля и да лежи на земята, да са влачи съ допотопни кола, да избада хиляда бѣда за парѣ и да са храни съ рѣжанъ хлѣбъ.

А що видимъ въ просвѣтеннитѣ земи?

Единъ господарь на всичко що го обикаля, единъ владѣтель който повелява на парата да работи зарадъ него, да тегли колата му, да го прѣнася съ изумителна бързина отъ едно мѣсто на друго; единъ управителъ, който и отъ най-нищожни-тѣ вещи въ природата вади облага и полза; чудно едно същество, вѣнецъ на всички творения, което съ ума си хвърка по въздушни-тѣ пространства, плава по неизгледвани-тѣ сини води, и са вмѣква въ дълбочини-тѣ на земното кълбо. Кажете ми подиръ това малка ли е разлика-та между насъ и просвѣтенния човѣкъ!

Идете и не дѣйте казва че наука-та е сила, че тя е богатство и всемогѣщество!

Посветени да служимъ до колкото времето ни позволява за разпространяване-то на здрави-тѣ начала на положителна-та наука въ срѣда-та на нашия народъ, ние сме всѣкога мислили, че за постиганье-то на тѣзи висока и важна работа са изисква задружно-то работене на всички.

Да! *virubis unitis, съ съединени сили!* Това е девизата на всемирна-та дѣятелность, що гледаме да е извършила такива огромни чудеса, които предъ наши-тѣ очи стоятъ нѣкакси като свѣрхприродни. *Virubis unilis*, то е расковниче-то, то е философския камѣкъ, чрезъ който въ днешно време всичкия свѣтъ отива напредъ въ пѣтя на истинния прогресъ, нѣ този прогресъ, който за изходна цѣль има: нравственото подобряване на обществото и добротетото му поминувание!

А ние що правимъ за наука-та, за просвѣщение-то у насъ? За сега дѣ стоимъ, какви жертви правимъ за водворяване-то и въ наша-та кѣща на тѣзи освѣтителна, на тѣзи благодатна и всемогѣща господарка въ сегашния ни вѣкъ? Какъ стоимъ ние наспротивъ други-тѣ въ учебно отношение? Това сѣ питания, които ние си само задаваме този пѣтъ и които въ идущи-тѣ бройеве ще имаме за предметъ да разгледваме.

ИКОНОМИЯ.

Икономическото ни положение.

Има въ живота на народи-тѣ такива минути, такива часове, въ които тѣмъ е сѣкашъ сѣдено да са скитатъ въ едно неизвѣстно настояще, да са бъркатъ изъ разни пѣтища и да не могатъ лесно да са оправятъ въ правия пѣтъ, който води къмъ една желанна точка.

Особито подобни минути и часове послѣдватъ винаги първото пробужданье на народи-тѣ, пробужданье-то имъ отъ единъ полусънъ, въ растояние-то на който тѣ сѣ не показвали комахай никакви бѣлѣзи отъ животъ.

То е така. И безъ да ходимъ на далечъ ние можемъ да посочимъ за примѣръ сами насъ си.

Подиръ онѣзи борба, която са породила само и само защото народа ни искаше да стане, а надъ гърдитѣ му бѣше са исправилъ единъ фанариотски исполинъ, подиръ онѣзи борба, която би най-гослѣ увѣнчана съ побѣдата и съвършенно-то поразяване на този исполинъ, нашия народъ все пакъ не може рѣ, че са е проеснило дѣволно предъ очитѣ му и че той знае изъ кой пѣтъ върви.

Нѣ! трѣба да бѣде човѣкъ съ-

ѣмъ слѣпъ за да дойде да ни у-
дѣрява въ противното.

Ние вървимъ изъ една полутъм-
нина; работата е че ние не знаемъ
отъ дѣ да захванемъ.

Ние, които пишемъ тѣзи рѣдо-
ве сми всѣкога поддържалے и каз-
вале че наше-то първостепенно за-
лѣганье въ сегашно време, трѣба
да бѣде преди всичко материал-
но-то издиганье на нашата тат-
ковина.

Народъ ни сѣтъ махъ, той е бѣ-
денъ, той работи; но нито въ ра-
ботата си вижда облага, нито по-
диръ работата си намѣрва успѣхъ.

А знаете ли, че сиромашъ човѣкъ
не може да бѣде просвѣтенъ и о-
бразованъ? А знаете ли че тамъ
дѣто владѣе бѣдно-то поминуванье
то тамъ наука-та не смѣе да са
надвѣси? А знаете ли, че никой на-
родъ не е трѣгвалъ изъ истинния
прогресъ освѣнь тогазъ, когато му
е подобрѣло материално?

Е добрѣ! ако знаете, то тогава
ще каже, че главно-то нѣщо е днесъ
за днесъ да промислимъ какъ да
направимъ по-охолень поминѣка на
нашия народъ. Погледнете на дѣй-
ствителность-та, и вие ще са съ-
гласите наедно съ насъ, че въпро-
са за народно-то ни подобрѣванье
въ материално отношение стои по-
горѣ отъ всички многошумни въ-
проси за екзархийски-тѣ ни дѣла,
за свѣтнически заплати и награди
и за незнамъ какви распредѣления
на епархии.

Една отъ най голѣми-тѣ длѣжност-
ти, която са налага днесъ на дви-
гаче-тѣ и на водаче-тѣ на българ-
ския народъ, то е длѣжность-та да
запредварятъ зло-то, което хлопа на
наши-тѣ къщни врата.

Недобро-то икономическо поло-
жение на наша-та татковина е из-
вора на много неповолни, на мно-
го печални явления въ живота ни.

Това обстоятелство за насъ е
такава огромна яма, за запълнянье-
то на която са изисква сбора отъ
нѣколко работливи и предприимчи-
ви рѣцѣ.

Като оставяме за до-пѣтя да
прикажемъ какъ е възможно да са
помогне на настояще-то зло, ние
сми длѣжни за сега да кажемъ са-
мо толкозъ, че всѣко отлаганье за
утрѣ прилича на распространява-
нье-то на живеница-та по всички
стави на нашия организмъ.

Ето нѣ, видимъ вече всички съ
очи-тѣ си, че додѣто ние са преви-
вахме за комаче хлѣбець у дома
и, въ тѣзи пословична по благо-

датность-та и по плодородие-то си
страна, чужденци дойдохъ и взехъ
да извличатъ отъ мѣсто-то ни всич-
ки ползи. А защо това, ако не за
туй, че тѣ сѣ отъ насъ по истѣ-
щени, по предприимливи?

Трѣбва да внимаваме на движе-
ния-та на чужденци-тѣ! Трѣбва да
са учимъ отъ тѣхъ! Видѣть тѣ какъ
търсятъ и намиратъ между насъ
онова, което е било въ рѣцѣ тѣ ни
и не сме му познавале цѣна-та.

Грѣхота предъ Бога и срамота
предъ свѣта ще бѣде, ако оста-
немъ както до-сега само да ги за-
паме какво ще правятъ. Да идемъ
въ който щете градъ, дѣто желѣз-
ници-тѣ направихъ срѣдище на ед-
но по-чувствително търговско двл-
жение, да идемъ тамъ и да ви-
димъ че търговия-та, че всички зе-
мане-давания, всички едри и дреб-
ни предприятия, отъ които може да
капне нѣщо, сѣ въ рѣцѣ-тѣ на
чужди хора.

Ами ние дѣ сми? Дѣ сѣ наши-тѣ
капитали? Що правимъ ние? Как-
во ще каже това? Какъ да си рас-
тѣжлуваме това наше равнодушие?!

Но какъ и да било, нека поне за
напрѣдъ са свѣстимъ, да са подзе-
мемъ и да докажемъ на наши-тѣ
почитаеми гостѣ, че подъ мека-та
кора, която имъ са е сторило да
сѣ набутале, има крѣпка и яка яд-
ка, която е невъзможно да са раз-
твори, да са строши и сдоби, и
слѣдователно, която е невъзможно
да попиятъ въ своя организмъ, да
направятъ своя кръвъ и плътъ.

Тѣ трѣба да са увѣрѣтъ че бъл-
гарския народъ е надаренъ съ во-
лѣж и ерѣжи да са надваря съ тѣхъ
во всѣко предприятие за материал-
но подобрѣванье, — инакъ наше-
то съвършено пропаданье е неиз-
бѣжно.

КНИЖНИЦА.

Нѣщо за Сърбска-та Черкова.

По предлаганье-то на Преосвещенния
сърбский митрополитъ г-нъ Михайла,
правителство-то на Сърбско-то Княже-
ство въздигнало въ Москва — въ соб-
ственно-то си подворье що има тамо, —
едниъ храмъ въ името на Св. Кира и
Ивана, който храмъ и освѣтили на 30
Ноември отъ минала-та година, въ деня
на апостола Андрея.

Едниъ отъ руски-тѣ вѣстници, като
споменува за торжество-то при осветя-
ванье-то, прибавя да каже че съ отва-

рянье-то на тоя храмъ отъ Сърби-тѣ,
явило са вече въ Москва постоянно
представителство на Сърбска-та Право-
славна Черкова, и по поводъ на това
дава за тая Черкова нѣкои статистиче-
ски свѣдѣния, придружени и съ нѣкои
кратки, но не и безинтересни забѣлѣжки.

« У насъ, т. е. въ Москва, казва тоя
който пише, да положимъ че и безъ тоя
храмъ има много подвория, монастыре
и черкови, но ако обърнемъ внимание
какво значение е имала и има Право-
славна-та Черкова въ славенски-тѣ земи,
тогава това торжество и събитие са я-
вява далеко не лишено отъ значение.
Когато Сърбия е била въ по-усилно
време, Сърбска-та Черкова, въ лице-то
на по-добри-тѣ си прѣдставители, са явя-
вала единственно-то утѣшение въ нейно-
то черковно и гражданско униженне.
Прѣдставители-тѣ на Сърбска-та Право-
славна Черкова биле не само служи-
тели на олтаря но и хранители т. е. па-
зителни на най-високи-тѣ интереси на тат-
ковина-та. Задъ стѣни-тѣ на скапвани-тѣ
отъ сиромашия монастыри и на полураз-
валени-тѣ храмове намѣрвали сѣ си при-
станище любовь-та къмъ родина-та, тамъ
е тлѣялъ огньтъ на народно-то самоува-
жение. Черкова-та са явявала Символъ
на единение-то въ духа на Православие-
то и нейна-та хоругва служила за неиз-
мѣненъ прѣпоредъ подъ който са събира-
ле всички, на които е било свидно и скж-
по благосѣстоянье-то на народа и на о-
течество-то. Значение-то на Православ-
на-та Черкова въ славенски-тѣ земи е
исключително, и възникванье-то на едно
постоянно прѣдставителство на Сърбска-
та Черкова въ първопрѣстолна-та рус-
ска столица не може освѣнь да бѣде
посрѣщнѣто съ най-живо съчувствие, а
най вече отъ тѣзи за които съобщение-
то между Славене-тѣ не е пуста дума.»

Тѣзи нѣколко думи, които не показ-
ватъ освѣнь изгледа на нѣкои Москвичи,
служатъ като прѣдговоръ на слѣдующи-
тѣ свѣдѣния:

« Въ Сърбия живѣйтъ сега 1,211,676
души отъ които 258,851 плащатъ да-
нѣкъ на държава-та. Въ управително
отношение Сърбия са дѣли на 17 окръ-
га, а въ черковно — на четри епархии.
Бѣлградска-та епархия има 505,535 ду-
ши население, записани на 293 приходи,
или махали съ 142 черкови всичко, та-
ка що повече отъ половината приходи
нѣматъ свои си черкови. Въ Шабацка-
та епархия има 202,909 души, дѣлени
на 112 приходи съ 78 черкови. Ужиц-
ка-та епархия на 276,420 души брой
153 приходи съ 85 черкови и Неготин-
ска-та епархия съ 226,792 души дѣли
са на 13 приходи съ 68 черкови.»

Но и това не толкова завидно состоя-

нѣе на княжество-то въ бройность-та на черкови-тѣ и днесъ, пишущия го гледа като благодать за въ по-отколѣшни времена. Тогава въ Сърбско-то Княжество черкови-тѣ биле рѣдки и само манастири-тѣ спазвали вѣра-та и народность-та. Само въ по-послѣдни-тѣ времена наче-нале да са правятъ нови храмове въ Сърбия и да са поправятъ старитѣ. — Свещенници въ Сърбия, наедно съ съ священноинокитѣ имало 869, което ще каже че на 1,386 души са пада по единъ священникъ.»

На руский-тѣ вѣстникарь са видѣле странни и любопитни нѣкои празнования, които справя Сърбска-та Черкова, и отъ които главни сѣ Врѣбница, като день въ който са започенжло сърбско-то востанѣе и деня на св. Андрея първозваннаго, когато сѣ признати и потвърдени политически-тѣ права на Сърбия (1830) и прилага та казува, че на духовенство-то са туряло ужъ въ обязанность да напомня на народа за политическо-то значение на тѣзи празници, йоще и това, дѣто че било разрешено да даватъ отъ черковни-тѣ каси пари за да купуватъ барутъ да гърмятъ съ пушки, съ което Сърби-тѣ спроваждали всеко торжество; но този, писачъ, не забѣлѣжилъ че и една и другия отъ тия чужди въ Православната Черкова обичаи сѣ заети отъ подобни обичаи въ Гръцка-та Православна Черкова.

Въ наша-та Православна Черкова и два-та тия обичаи не сѣществуватъ. Колкото за послѣдния желателно е никогато да са не воведѣ, както е надѣждно че нѣма и да са воведѣ; но за черковни-тѣ тържествования въ законенъ споменъ на нѣкои важни случки въ живота на единъ народъ, споредъ насъ, не само не сѣ богопротивни, но и назидателни сѣ. У насъ до-сега никакъвъ народенъ празникъ не е имало, освенъ наскоро воведения на народни-тѣ ни просвѣтителни Кирилла и Методия. Но навременно е, мислѣж, и не е лишено отъ нѣкое значение, ако са утвърдѣше и у насъ едно черковно тържествованѣе, за споменъ на възстановление-то на черковни-тѣ наши правдини и на царска-та кѣмъ народа ни милость.

П. Р. С.

ЖИВОТООПИСАНИЯ.

ПЕТРЪ ИЧКУ.

За този нашъ Българинъ намѣрвами въ нѣкои отъ нови-тѣ сърбски историци забѣлѣжено че билъ испърво терджуманинъ на единъ турски посланникъ въ Берлинъ, а послѣ са евилъ въ Сърбия; тѣ сами исповѣдуватъ бѣлгарско-то му происхождение и свидѣлствуватъ

че той билъ человекъ искусенъ въ политически-тѣ работи.

На 1806, на първа-та Скупщина що имали Сърби-тѣ въ Смедероно, Петръ Ичку билъ избранъ и съ двамина еще отъ сърбски-тѣ кметове испроводенъ въ Цариградъ прѣдставитель отъ страна на Сърби-тѣ, на които работи-тѣ били тогазъ въ негова рѣка. Въ туй посланѣе Ичку са показалъ человекъ съ дарования и развилъ голѣми способности въ прѣговори-тѣ между Порта-та и Сърби-тѣ, за което го и обикнали тогашни-тѣ политически мѣжбе на Турция и билъ придобилъ голѣмо влиянѣе между тѣхъ. Той расправялъ на Порта-та че незадоволство-то и размиряванѣе-то на Сърби-тѣ може да бѣде опасно за Държава-та, ако би тѣ, вдавани на други внушения, пристанжтъ да са съединятъ съ Руситѣ, които тогазъ налѣзвали въ Молдова и въ Влашко, и сполучилъ да убѣди Порта-та да приемне нѣкои отъ прѣдложения-та на Сърби-тѣ и да ги положи въ дѣйствиѣе.

Въ края на Октомврия 1806, Петръ са вържлъ отъ Цариградъ въ Смедероно та обадилъ на Сърби-тѣ че Порта-та имъ позволява: да бѣдѣтъ тѣ сами ступани на земи-тѣ си и да имъ са не мѣси другъ нѣкой въ управление-то на вжтрѣшни-тѣ имъ мѣстни работи; а само въ бѣлградска-та твърдиня да стоп опрѣдѣлено число турска войска, съ единъ главенъ чиновникъ, за знакъ че Сърбия ще да са намѣрва всекога подъ покровителство-то на Султана, и вмѣсто всички други даждия що давали до тогазъ, за напрѣдъ да плащатъ на Порта-та всека година само по 1800 кесии съ грошѣе, на което и Сърби-тѣ пристанжли.

Прѣзъ зима-та (1807) Петръ са вжрнѣлъ пакъ въ Цариградъ съ двамина йоще отъ сърбски-тѣ кметове, за да имъ са даде отъ Султана потвърждение на общанни-тѣ правдини. Но Порта-та наблѣгава на Бонапартови-тѣ въ туй време успѣхи и като видѣла че нѣма що да са страхува отъ Русеня, отлагала да даде исканно-то потвърждение и така останжло назадъ испълнение-то на Петрова уговоръ, който обаче останжлъ като основа на всички други прѣговори що станали испослѣ между Порта-та и Сърбия.

Подиръ това не са знае Петръ що е станжлъ, вжрнѣлъ ли са е при Сърби-тѣ или е останжлъ въ Цариградъ и дѣ, кога и какъ е умрѣлъ; както не са знае дѣ и кога е роденъ. По прѣсмѣтанѣе ако кажемъ че въ 1806-то лѣто той е билъ отъ 30 до 40 годишенъ, може да са полага че е роденъ между 1760 и 1770-та години. По това пакъ дѣто знаемъ че е билъ съ нѣкой турски послан-

никъ въ Берлинъ, разбира са че той е знаялъ нѣмския езикъ както и турския, и че е билъ и отъ по-напрѣдъ въ Цариградъ.

(Изъ животописания-та на по-знаменити-тѣ Българи събрани, отъ П. Р. С.).

ОПИСАНИЯ.

Арда, единъ отъ главни-тѣ при-тоци на Марица, стича са отъ северни-тѣ прѣвали на Доспатски-тѣ планини и влива са въ Марица, по-горѣ отъ Одринъ, надъ село-то Караачъ. Глава-та, т. е. главния изворъ на Арда е въ Ахж-челебийско-то окръжие, въ западни-тѣ отлози на планинския вжрхъ, наричанъ *Карлжкъ*, нѣщо до два часа по-горѣ отъ село-то *Паимаклж* (1). Тука изъ една стѣна истича голѣмъ и изобиленъ изворъ, който образува единъ потокъ наричанъ *Черна-рѣка*; сжщо така пакъ изъ едни скали на планинския вжрхъ *Хубча* извира другъ изворъ, отъ който образувания потокъ са нарича *Бѣларѣка*. Следъ чудни-тѣ и любопитни водопади, които правятъ въ първоначалното си особито теченѣе тия два потока, сливатъ са при *Четакъ* (2), а по-долу при *Смилянъ* (3) са втича въ тѣхъ и другъ единъ потокъ. Названѣе-то *Арда* добива тия въ нахия-та Султанъ-Ери (4), презъ която минува преди да излѣзе изъ между ридове-тѣ на Доспатъ. За това названѣе има разни предания и тѣлжувания. Нѣкои турски историци иж наричатъ *Арпа-су*, а по това и нѣкои отъ Гърци-тѣ сж иж писали *Харнесусъ*.

(1) *Паимаклж* главно село въ Ахж-челебийско; има до 400 кѣщи само Българи мюсюмани, край главния потокъ на Арда (Черна-рѣка); сѣдалище на каймаканинъ и на кадия за Ахж-челебийска-та нахия, която е подъ Пловдивско; има наоколо нѣколко бѣлгарски махали (колиби).

(2) *Четакъ*, село Ахж-челебийско, до 350 кѣщи Българи христиене съ двѣ черкови и училище.

(3) *Смилянъ*, и то село въ Ахж-челебийско, отъ 350 кѣщи Българи мюсюмани, половинъ часъ по долу отъ *Четакъ*.

(4) *Султанъ-ери* е нахия (въ Хаскюйска-та кааза) състояща отъ 28-30 туурски села и колиби отъ по 5 и 10 кѣщи съ които възлѣзватъ до 100, а въ сѣрдѣтъ тѣхъ има само едно бѣлгарско село. Тази нахия са казва и *Кържселжкъ* и *Даалжкъ* отъ които и жители-тѣ — Кържселли и Даалли.

(Отъ Географич. речникъ на П. Р. С.).

НОВИ СПИСАНИЯ И КНИГИ.

ЗНАНИЕ, издание за наука и литература, брой I, година I. Букурещ 1875, редакторъ: Дружество-то за разпространяване полезни знания. — Новоповременно-то това повременно списание стъпва на онъзи неразработена почва, която може да даде доволно полезни плодове за нашата татковина. Положителни-тъ знания, които сж издигнали просвѣтени-тъ народи на една висока степенъ, които въ двещно време правятъ чудеса въ промишленния свѣтъ и които сж тикнжле много напрѣдъ вечикитъ човѣшки предприятия, тѣзи положителни познания сж необходима храна за стомаха на нашия народъ.

Знание си е положило за главна цѣль разпространяване-то на тѣзи познания и ние сърадваме редакцията му за това.

Ето съдържане-то на първия брой: Стихотворение, Стана (разказъ на една млада бабичка), За до-исторически-тъ времена, Болѣсть, Кратки понятия за земледѣлие-то, За възпитание-то въ Англия, За наши-тъ сдружавания, Книжевностъ, Народна пѣсенъ, Полезни книги, Различни извѣстия, Ромунския курсъ.

Всичко това съдържане е полезно и занимателно. Изложение-то е ясно и сполучено; ефика с гладъкъ и вразумителенъ. Съ една рѣчь, вкуса на хубавъ отборъ въ материала е билъ придружаванъ отъ вѣщина-та, отъ умѣяние-то на добро писане.

Поддържане-то на *Знание* е едно многожелателно нѣщо; нашитъ сънародници ще сторятъ една умна и разумна постъпка ако побързатъ да му станжтъ подписници.

Тъмницитъ ми отъ Силвио Пеллико, превелъ отъ французки Д. Цанковъ; издава Българско-то Печатарско Дружество „Промышление“ — цѣна 10 гр. — Тъмници-тъ ми е списане важно и интересно. То заслужва внимание-то на всѣки развитичкъ читателъ.

Животътъ на Франклина отъ Минъе; превелъ отъ френски Стефанъ С. Бобчевъ; издава Бълг. Печат. Дружество „Промышление“ цѣна гр. 7. — Тѣзи книга заслужва да са прочете отъ всѣки читателъ. Въ нея той ще намѣри доволно такива нѣща, отъ които би извлѣкълъ полза за себе.

Българска Пчела. — Г-нъ С. И. Доброплодный е издалъ обевление къмъ любители-тъ на прочитане-то че ще издаде на особена книжка, колкото материалъ е събиралъ за едновременна-та *Българска Пчела*. Ако спомощници-тъ са уголѣмили, то книжката *Българска Пчела*

щѣла да са послѣдва и отъ други подѣ сжщо-то заглавие.

За Славенско-то происхождане на Българетъ. — Тая брошурка на руския историкъ Иловайски е излъзла отъ печатъ. Ние не сме я виждали. Цѣната ѝ е 5 гроша.

* * *

Извѣстия по родолюбие-то си нашъ съотечественникъ г-нъ С. Увалиевъ подарява десетъ (10) тѣла отъ „Читалище“, V-та година, за различни бѣдни училища изъ Македония. Тѣзи постъпка на г-на Увалиева заслужва да са поддражае отъ наши-тъ богати тжрговци.

ПОЛИТИКА.

ВЖТРЪШНИ РАБОТИ.

Цариградъ, 11 Февруария, 1875.

Преди да постъпимъ въ изложение на дневни-тъ питания и събития относително до тукашни-тъ изобщо джржавни и частно наши народочерковни работи, ние сме длжжи да преговоримъ поне ония по важни събития, които са случихж отъ нова година на самъ.

И най-напрѣдъ нека поменемъ за онова събитие отъ доволно голѣма важностъ, събитие, около което европейския печатъ направи дѣда-си-е шумъ, и което истекла-та година предаде на настѣпаяща-та да разгледа и довжрши. Дума-та ни е за работа-та на *Подгорица*.

Читатели-тъ знаятъ отъ други-тъ вѣстници каква е тѣзи работа и ние не щемъ влѣзваме въ дълги и широки раскази вжрху нея. Доволно е да кажемъ само толкова че тя състои въ едно ержвопролитно сборване между Черногорци и Турци по поводъ на едно малозначително скарване и сбиване на единъ Турчинъ и единъ Черногорецъ, турски поданиекъ. Нѣколко ноти са размѣнихж между Черна-Гора и Порта-та. Особито бѣ испратена на мѣсто-то комисия да издири виновни-тъ и да ги накаже. Много отъ размирници-тъ и Черногорци и Турци бихж изловени и сж подѣ наказане. Тжй поне днесъ за днесъ това питане не задава никакво страхуване, както говорятъ тукашни-тъ вѣстници.

Второ питане, което остави недовжршено истекла-та година е: питане-то по *калугерска-та распри* въ Света-Гора, распри около коя-

то тукашния грѣцки печатъ нададе чудни крѣсжди и разнесе гржмадно количество фенерска хитростъ. Монастиря Св. Пантелеимонъ, извѣстенъ всѣкому подѣ име-то *Руссико*, е предмета на тжзи расправа. Въ него отъ време оно живѣятъ калугери Русси. Разбира са че Грѣци-тъ както умѣятъ да са пжхатъ и дѣто не ги викатъ, сполучиле да влѣзжтъ въ този манастиръ. Когато вече крака имъ стѣпилъ на здраво мѣсто, пословични-тъ по хитростъ-та си Темистоклеви чеда сж поченижле да интригуватъ на-горѣ на-доло. А когато вече тѣхния брой нараснжлъ и сж усѣтиле по силни, то тѣ помислиле че този манастиръ не можалъ да бѣде русский, че игумена на манастиря не трѣбало да бѣде отъ друга народностъ, освѣнъ еллинска, и че управление-то трѣбало да са предаде на тѣхни-тъ свещенни рѣцѣ.

Разбира са че русски-тъ калугери не сж са покориле на високата-та воля на грѣцки-тъ патриотета и че имъ са показале такова опирание, какво-то прилича да покаже всѣки уменъ и свѣсенъ човѣкъ.

Тогава са захваща тжзи борба, която привлѣче внимание-то не само на Икуменическа-та грѣцка черкова и на интересуюция са Русски Синодъ, но въ която зехж участие и распалени-тъ патриотета изъ Еллада. *Ефемириди-тъ* сирѣчь грѣцки-тъ вѣстници въ столица-та подигнахж такжвъ рѣвъ, отъ който навѣрно е трепнжло сжрдце-то и на самага Вулкана, тамъ въ подземно-то му живѣлище. Тѣ повикахж на помощъ всичко сухо и сурово и заплашвахж Европа че ако тя не са намѣси и не имъ даде този манастиръ, Руссия вече поглѣща еллинско-то племе и всички Европа са намѣрва въ примѣждие. Думи, които показватъ че наши-тъ собратия отъ тжнкия родъ нематъ тжнкотии-тъ на умѣренность-та.

Въ това време питане-то са предаде на разглѣждане на особита комиссия въ икуменическа-та патриаршия. Започенижж са дълги и широки разисквания. Раздѣлихж са мнѣния-та. Едни отъ комиссари-тъ искахж да бжджтъ по-умѣренни и, въ сочиняване-то на една нарѣдба за управление на манастиря, вмѣстихж и такива членове, които бѣхж приблизително согласни съ справедливостъ-та. Други распалени патриотета не давахж ни дума да става за подобни отстъпки. Отъ

тукъ второ плачванъ на междубо-собни препирни; отъ тукъ нови крѣсци и гюрюлти на ефимириди-тъ; вѣстникарски крѣстоносни походи. Тука сме длѣжни да кажемъ че помежду ефимириди-тъ намѣрихъ са такива, въ които разума и хладнокрѣвие-то придружаваха распаленостъ-та на патриотизма имъ. Като оставяме за други пѣтъ да продължимъ за това питанье, ние трѣбва да приложимъ сега че поради едно разболѣванье на икуменическия патриархъ комисия-та, която бѣше натоварена да разиска тѣзи работа е напуснала засѣдания-та си отъ мѣсець и повече на самъ.

Съ новата година наедно ние имахме и едно важно министерско променяване. Негово Превосходителство Сафетъ паша, който бѣше министръ на просвѣщение-то, по висока-та служба на министра на вѣнкашни-тъ работи. Бившия министръ на вѣнкашни-тъ работи, Арифъ паша пакъ станъ министръ на просвѣщение-то.

При това достойно е за забѣлѣжанье че Ессадъ паша, нѣкогашенъ Садразаминъ, а отпослѣ до-скоро валия въ Сирия, са опредѣли за министръ на мореплаванье-то.

Друго не маловажно събитие, съ което на послѣднѣо са занима доволно цариградско-то вѣстникарство е депутация-та на *Евангелическия Соборъ*. *Евангелически Соборъ* или соѣзъ е едно общество въ Англия, което има за цѣль распространяване-то на християнство-то и закриляне-то на страждущи-тъ християне, разбирайте ако онѣзи християни сѣ протестанти.

Този соборъ, измаменъ, или кой знае какъ по нѣкои доноси че протестантитѣ християни въ Мала-Азия биле подтискани и преслѣдвани по вѣроисповѣдна причина, испратилъ една депутация въ Цариградъ да пороботи за вѣроисповѣдна-та свобода на страждущи-тъ. Тѣй поне са изрази тѣзи депутация въ едно собранье въ Шотландска-та Миссия на Першембе-Пазаръ, дѣто биле сбрани началници-тъ отъ всички протестантски общини въ Столицата.

Депутация-та на Евангелическия Соборъ поиска да излѣзе средъ Н. Ц. В. Султана и да му представи цѣль-та на миссия-та.

Висока-та Порта, която намѣри-ла за неправо и незаконно да са

позволи официална ауденция предъ Н. Величество на такива лица, които иматъ никакъвъ званиченъ характеръ, не намѣри за благословно исканье-то имъ. Разсѣрдена отъ това депутация-та не пристанъ да даде на правителство-то нито едно изложение за посланье-то си и скоро-скоро си заминъ за тамъ, отдѣ-то бѣ дошла.

Подиръ тѣзи питання нека дойдемъ на онова важно дѣло, което е дневенъ предмѣтъ на най-горѣщи и шумни разисквания за цариградско-то вѣстникарство. Това дѣло е изложението на *оберъ-прокурора* при Руския Синодъ. Оберъ-прокуроръ са зове единъ императорски представителъ — мирянинъ — въ Синода, който всѣка година е длѣженъ да дава императору изложение за дѣла-та и рѣшения-та на Св. Русский Синодъ.

Въ тая-годишно-то си изложение оберъ-прокурора помежду другитѣ нѣща е говорилъ доволно длѣго и върху наша-та съ Гърци-тъ расправа, върху схизма-та, върху всемирния ужъ цариградски соборъ и върху иерусалимски-тъ работи. Това изложение, което наши-тъ читатели сѣ прочели вече въ бѣлгарскитѣ вѣстници, казва че Руския Синодъ не удобрява промѣнения-та станъли въ Икуменическа-та Черкова, не припознава законность-та на избирания въ Цариградъ вселенски ужъ соборъ, и нарича *ороса* жалко дѣло и не гледа съ добро око на извѣржение-то, което е направено на бившия иерусалимски патриархъ г-на Кирила.

Всячко това подигна злѣчка-та на наши-тъ ефимериди. Нададохъ тѣ страшни викове, както си имъ е свойственно да си правятъ всѣкога. И какви не щете охулителни думи не изрекохъ противъ Св. Руский Синодъ, противъ Руссия и даже противъ всичко-то славенство? Хеле стрѣлуха-та «Траки» и херойския «Неологосъ» проглушихъ свѣта съ свои-тъ крѣскания и викове. Монголи, Татари и какви не щѣшъ станъхъ Русси-тъ защото тѣхния Синодъ не приема като непогрѣшими рѣшения-та на Икуменическа-та Черкова. «Кой е този синодъ руски, пита хероя «Неологосъ», който са е натоварилъ самозванно да рѣшава самъ што иска въ Русска-та Черкова? Кой е този синодъ, който отегчава съ неувни Божегробска-та Черкова и клевети сегашния патриархъ, като

го нарича пристрастенъ? Кой е този синодъ, който са хвали съ непогрѣшимостъ-та си, който обижда строго патриарха Антима и който напада жестоко на дѣда Якима и на всички владици въ Истокъ? Ние познаваме отъ много време вече този синодъ въ бѣлгарския въпросъ, и той не може вече да са крие задъ прѣста си. Ние познаваме братски-тъ чувства на този синодъ отъ какъ той направи всичко што му идѣше отърѣцъ за да развали свиканье-то на единъ вселенски соборъ за развѣржанье-то на бѣлгарския въпросъ. Православие-то е поразено смѣртно отъ скверна-та рѣка на Руския Синодъ.»

Такива и още по-глупешки и дѣтински размишления правятъ распалени-тъ ефимериди върху изложение-то на оберъ-прокурора. Но забѣлѣжително-то е че никой отъ патриаршески-тъ органи не е разискувалъ това изложение и ние не знаемъ какъ да мислимъ за расположение-то на Патриархия-та къмъ него.

Читатели-тъ ни ще слѣдватъ въ идущия брой наедно съ насъ тая игра, която твърдѣ траги-комически каратъ распалени-тъ патриотета.

Ако дойдемъ до наши-тъ народочерковни работи, то ние ще ги намѣримъ въ едно таково положение, което не е твърдѣ утѣшително и насѣрдително. Истина е че ние вече си имаме една отдѣлна Православна Бѣлгарска Черкова; истина е че ние си имаме вече единъ духовенъ началникъ — *Бѣлгарский Екзархъ*; истина е че ние вече можемъ съ народна гордость да посочимъ като една голѣма народна побѣда нарѣжданье-то на Екзархия-та ни, и испрацанье-то на владици по епархии-тъ ни и настаняване-то на управляюще-то екзархийско тѣло — на Екзархийския Синодъ и Совѣтъ. Но при всичко това ние не можемъ да не изевимъ жалость-та си при много аномалности, при много недовѣршени висящи питання, които сѣ значителни недостаточи и болки на нашия народочерковенъ организъмъ.

Недобро-то расподѣляне на епархии-тъ и отъ това произходящи-тъ злоупотрѣбения, неиспѣлняване-то на онзи Уставъ, който ако и не потвѣрденъ отъ Царско-то Правителство вече е дѣло удобрено и припознано отъ цѣль народъ

чрез неговите представители, на този устав, който и само-то правителство ни е заповѣдало да полагаме въ дѣйствието до прегледването му, продължение-то на неизвѣстността-та въ която стоятъ и са безпокоятъ наши-тѣ братя въ смѣсенни-тѣ епархии, престанване-то на едни владици, злоупотрѣбения-та на други, всички тѣзи сѣ симптоми, които не говорятъ добръ за нашето народочерковно стоенѣе. Ако при такива симптоми приложимъ и онѣзи зловѣща наша некадърностъ и неопитностъ, коя-то удря въ очи при разисквания-та на наши-тѣ си работи, у насъ неволно са пораждатъ такива жаловити мисли, които трѣбва да вълнуватъ всѣки чувствителенъ Българинъ. Онова, което е най-желателно днесъ-за-днесъ за насъ, онова което ни е необходимо, то е вътрѣшно-то уреждане, то сѣ неуморни-тѣ ни залѣгания да туримъ дисциплина въ народочерковни-тѣ си работи.

Не трѣбва да изваждаме изъ ума си, че онова учреждение, което носи име Българска Екзархия има по-широкъ кръгъ на дѣйствието отъ колкото го разбиратъ нѣкои-си. Въ областъ-та на наши-тѣ дѣйствието не е само умствено-то и нравствено развиванѣе и истощаванѣе на народа, но йоще и негово-то материално замоганѣе. Друго е питанѣето да ли Екзархия-та е поработила, да ли работи и да ли ще може да изработи нѣщо по тая частъ. А това ние ще разгледаме въ други случаи. За сега трѣбва да поменемъ, че Екзархия-та тѣзи дни е отговорила на Висока-та Порта на онова тезкере, което бѣше и испроводено за да дигне нѣкои-си български учители изъ Македония. Какво сѣдържанѣе е ималъ този отговоръ, ние оставаме да вѣстимъ това до-пѣтя. — На-край нека приложимъ че Екзархия-та ни тѣзи дни е приела още едно тезкере отъ Висока-та Порта относително до Енизаарска-та работа. Но и за това до-пѣтя.

МѢСТНИ И ОБЛАСТНИ.

Мивѣлия четвъртъкъ Негово Блаженство Екзарха ни направи една визита на Есаадъ паша, министръ на мореплаване-то.

— Споредъ *Напрѣдъкъ*, една телеграфическа вѣстъ изъ Охридъ казва че на 2-й февр. прѣзъ нощта изгорѣли всички здания на прочутия манастиръ Св.

Наумъ. Храма Св. Наумъ са избавилъ. Твърдѣ любопитно е да са изучатъ и издирятъ както трѣбва причини-тѣ и начина на случване-то на тѣзи злочестина.

— Научаваме са че Екзархийско-то ни началство рѣшило да освободи Св.-Нийскаго г-на Викторъ отъ служба-та му на членъ въ Св. Синодъ. Причина на това са zelo едно старостѣта на Нег. Преосвещенство, а друго желанѣе-то на населенне-то да си остане въ епархия-та. Въместо Св.-Нийскаго е избранъ вече, както са научаваме Н. Пр. Св.-Доростоло-Червенский г-нъ Григорий.

— Отколъ захванѣти-тѣ договаряния за единъ заемъ на царска-та отоманска банка съ Правителство-то сѣ вече свързали. Сѣгласителни-тѣ върху това сѣ вече подписали минѣлж-тѣ срѣда.

— *Смушение-то въ Шуменъ.* — Едно смушение е станѣло въ Шуменъ между наши-тѣ Българи и между живущи-тѣ тамо Френци. Причина-та на това смушение е била една свадба на нѣкоя българска дѣвойка съ единъ Френецъ. Като Френеца е отъ друго вѣроисповѣданѣе момата отъ друго, то Свето-Преславский, до кого-то сѣ биле отнеле за позволение да са вѣнчѣе свадбата отъ български попъ, не е позволилъ вѣнчаванѣето. Тая негова умна архипастирска постѣпка не била по угода-та на нѣкои-си въ Шуменъ. Тѣ приготвиле работата така що единъ български попъ щѣлъ да вѣнчѣе млади-тѣ. Когато са чуло че извършване-то на обряда ще стане, наши-тѣ сѣ набрале на купове разбира са отъ любопитство както са сбиратъ на всяка свадба. Но сербези-тѣ чужденци не можале да тѣрпѣтъ тѣзи навалица и са опитале да размахватъ множество-то съ свои-тѣ шиплини бастоне. Разбира са че наши-тѣ сѣ не одържеле предъ едно такова докаченѣе и че измежду тѣхъ са сѣ намѣриле нѣкои бастончета български сирѣчь нѣкои юмурици. Въ тѣзи шумотевница са случава да са нарани единъ отъ чужденци-тѣ и то като са ударилъ о горния прагъ на кѣща-та дѣто билъ побѣгнѣлъ отъ страхъ.

Но чужденци-тѣ сѣ чужденци, сирѣчь хитри, вѣщи и майстори. А ние сме си таквизъ, какви-то сѣ знаемъ самички. Кабахатя билъ стоваренъ на врата на наши-тѣ. По поводъ на това смушение въ Шуменъ сѣ отишле консули-тѣ френски и белгийски. Тоже билъ испроводенъ казватъ отъ валията Н. Преосвещенство Русенския Владика за да испита тѣзи разбѣркана работа.

Жаловито е, че седемъ наклопани млади Шумненци били хванати и зарани въ Руссе прѣзъ-нощъ и придружени отъ много войскари конници. Тоже много млади били затворени въ Шуменъ.

— Споредъ вѣсти-тѣ изъ Руссе дядо Григорий са завърнали изъ Шуменъ въ сѣдалище-то си.

— Отъ Свѣщовъ вѣстятъ че нѣкои млади, които пристанвале най-напрѣдъ да отидѣтъ да станѣтъ учителчета по села-та, отъ какъ посѣтявале мѣста-та си и посѣдявале по малко време, връщале са безъ да извършатъ никаква работа. Въ такъвъ случай тѣ правили двойно зло: едно оставятъ безъ учители село-то си, а друго враждатъ въ селене-тѣ неповѣрние къмъ учителство-то. Че това не е хубаво, то не ще ни дума.

Друго. Въ села-та имало таквизъ даскалчета, които знаеле само да ходятъ по сѣдѣнки, да са надпиватъ, да са надпѣватъ и да безчинствуватъ. Разбира са, че по този начинъ тѣ правятъ много голѣма честь на учителско-то звание, че на всѣки селенинъ са прищѣва да не чуе вече ни име-то даскалъ и че всѣки му са поревва просвѣщение-то така, както са поревва на гладенъ оцѣтъ.

Дописника за премахване на това зло предлага да са отвори въ Свѣщовско-то главно училище особитъ отдѣлъ, въ който слѣдъ свършване-то на курса си или подиръ третия класъ, да са приготвятъ и поддържатъ за това онѣзи, които би искале да занимаютъ учителяска служба по села-та. Или, нѣкъ най-добро би било, ако са пристон да са привлѣкѣтъ селенчета отъ села-та за да са учѣтъ въ града. Вѣнчко това е хубаво! Но да ли има кой да го чуе...

— Жаловити вѣсти са носятъ изъ столица-та за габровско-то училище и за учители-тѣ му изобщо. Ние не желаемъ да влазяме въ никакви разгледвания на тая работа като сме увѣрени че колко и деликато да я досѣгнемъ ний трѣбва да искажемъ истини, които не би твърдѣ благодариле интересуещи-тѣ са страни.

Нека забѣлѣжимъ само това; че чистосовѣстно-то, умно-то и разумно-то не трѣба никога да са стрѣска отъ нѣкои публично исказани бѣлѣжки. Тѣзи бѣлѣжки можѣтъ да бѣдѣтъ или праведни или неправедни.

Ако сѣ праведни, то онѣзи, до които са касаятъ трѣбва да са потрижатъ за поправление. Ако ли сѣ неправедни едно хладнокрѣвно и умно опровержение е доволно.

Всички шумотевници, всички дигания гюрюлтии и патардии сѣ крайности. Тѣ сѣ повечето свойства, на хора, не таквизъ каквито мислимъ ние габровски-тѣ учители. Тѣзи ни забѣлѣжки сѣ кратки, но ние ги мислимъ доволно за тѣзи които искатъ да разберѣтъ.

ВЪЖКАШНИ НОВИНИ.

Главно-то питанье, което занимава политическия свѣтъ е *международно-то събрание* въ Петербургъ. Това събрание е продължение отъ онова, което се държало истеклата година въ Брюкселъ и което имаше за цѣль да станѣтъ нѣкои общеприети спогождения измежду европейски-тъ държави, спогождения такъ визъ, споредъ които да знаятъ какъ да постѣпватъ въ военно време.

Русско-то правителство е поканило европейски-тъ държави да испроводятъ свои представители на това събрание въ Петербургъ. Англия е отказала на това предложение. Царица-та Виктория въ тронна-та рѣчь, съ която е отворила на послѣдно парламента, е говорила върху причина-та на това отказване. Тая причина била защото отъ по-предно-то събрание въ Брюкселъ си полчиха че изъ разногласия-та и противоположни-тъ разисквания, не е възможно да се дойде до единъ желанъ край. Това отказване на Англия са е послѣдвало отъ нѣкои второстепенни държави каквото сж: Холландия, Белгия, Швеция, Дания и Швейцария. Отъ всичко това става явно, че и да може сега помежду нѣколко сили да стане една спогожба върху международни-тъ отношения въ военно време, като тѣзи спогожба не са приема отъ всички, то и прилагане-то ѝ не ще бѣде пълно и общеполезно.

Франция е изложена на неразбранни партии. Тѣзи многострадална страна, днесъ са управлява отъ едно републиканско правителство, подъ предѣдателство-то на Макъ-Махона. Но трѣба да кажемъ че силни и могущи партии въ Франца искатъ поврщане-то на империя-та и прогласяване-то за императоръ на младия князь Наполеонъ. Така, намѣсто да са трудятъ за издигане-то на своя-та татковина, на мѣсто да са стараятъ да турятъ на здрава основа вжтрѣшни-тъ свои работи, партии-тъ въ Франца са мѣчатъ да си извадятъ една на друга очи-тъ. Това е голѣмо зло за тѣзи страна. А това зло пораста отъ подклаждания-та на Германия, която подбожда партии-тъ една противо друга.

Така въ послѣдно време народно-то френско събрание разисква новъ единъ кроежъ на законъ върху *Сената*. Сенатъ е единъ такъвъ сборъ, който ще управлява републикански и ще бѣде избранъ отъ народа.

Испания, не по-малко злочеста отъ Франца, е тоже изложена на междусобни борби и разногласия. До вчера република, днесъ Испания са управлява отъ единъ младъ царъ, отъ сина на бивша-та преди послѣдното републиканско правителство царица Изабелла. Този младъ царъ носи титла Алфонсъ XII. Но той има единъ силенъ противникъ въ Донъ-Карлоса, който сжщо произлазя изъ царска-та челядь и иска да стане испански царъ. Тѣзи, които държатъ страна на Донъ-Карлоса и носятъ назване-то *Карлисти*, стоятъ винѣти на шрекъ. Тѣ правяхъ всѣкакви сѣжки на

новия царъ, който е принуденъ да испроважда военна сила противо войскаритѣ на Донъ-Карлоса. Послѣдни-тъ новини изъ Испания сж неблагоприятни за Алфонсти-тъ, сирѣчь за военни-тъ сили на новия царъ Алфонса XII. Карлисти-тъ ги побѣдиха при Естелла и превзеле изгубенно-то си мѣсто въ Гвипозкоа.

Италия е мѣсто на едно утѣшително и хубаво зрѣлище. Гарибалди, този великъ патриотъ, който е помогналъ твърдѣ много за воскрѣсяване-то на Италия, бѣше избранъ народенъ представителъ въ Камара-та. Всички са страхуваха за гарибалдиово-то отиване въ Римъ, защото знаяха че той е заклетъ противникъ на правителство-то и на духовенство-то. Страхъ ги бѣше защото си мисляха че като Гарибалди стѣни въ Римъ, народа ще се възбунтува по негова гласъ и размирие-то ще почне. Но това са несбѣднѣ.

Воскрѣстеля на Италия влѣзе въ Римъ и са сръчнѣ съ италиянския царъ Викторъ Емануила така нѣжно и приятелски, що всѣко сумнѣние и страхуване изчезна. Гарибалди е рѣшилъ да потѣри добродетелна-та на своя-та татковина не въ шумни-тъ размирия но въ тихи-тъ и общеполезни предприятия. Така, едно отъ негови-тъ забѣлжителни предприятия е кроежа за направяне-то рѣка Тибръ да бѣде плавателна. По този начинъ Римъ ще стане едно пристанище: такова е велико-то желание на великия патриотъ.

СМЪСЪ.

Венерино преминаване. — Едно отъ важнитѣ събития въ научния свѣтъ е съгледването на преминаване-то на Венера. Трѣба да ви кажемъ че Венера е онѣзи звѣзда която нашенци наричатъ *Вечерница*. Сжщо тя е общепознатата звѣзда *Зорница*.

На това преминаване учени-тъ отдаватъ много голѣма важность. А знаете ли защо? Защото са надѣжтъ да разбератъ точно разстояние-то отъ земя-та до сжлице-то.

Като са познава твърдѣ добръ мѣстото на *Венера* и разстояние-то ѝ до земя-та и до сжлице-то, чрезъ една смѣтка на тригленникъ, ще може твърдѣ лесно да се намѣри разстояние-то отъ сжлице-то до земя-та.

Това разстояние са е прѣмѣтвало до сега само на мѣрка, а, добръ опознато, то ще стане ключъ на много занимателни проблеми (задачи) въ наука-та.

Астрономически и други общества са испратиле свои представители по разни мѣста на земно-то кълбо дѣто може да се види преминуване-то на Венера.

Да видимъ какви сѣтнини ще ни донесе това ново откритие въ наука-та.

Евангелско Сжединение. — Евангелско Сжединение или Евангелско Единство е едно Общество сжставено на 1846 въ Лондонъ, дѣто разни-тъ клонове на Протестанска-та Черква въ Европа и Америка имали прѣдставители-тъ си. Практика-та на пѣрво-то засѣдане опрѣдѣлятъ цѣль-та на Сжединение-то, която е да се стреми за утвърдяване-то на това сжединение и за спобратимяване-то на всички, кои-

то приматъ голѣми-тъ начала на християнство-то. За това е станѣла на 1851 въ Лондонъ обща конференция отъ прѣдставители на християнски-тъ черкви, друга конференция станѣла на 1855 въ Парижъ, друга въ Берлинъ на 1857, въ Женева на 1861, въ Амстердамъ на 1867 и най-послѣ въ Нью-Йоркъ на 1873.

Въ засѣдане-то станѣло въ Парижъ на 1855 са рѣшило слѣдующе-то: «Конференция-та прѣпорѣчва да са полага най-голѣмо старание за да се сдобиятъ съ най-пѣлна религиозна свобода до колко-то е възможно на всякъдѣ не само Протестанти-тъ но изобщо всички безъ разлика на догма. А за постигане на тѣзи цѣль да са съвѣщатъ мемуари и да са представятъ на владѣтели-тъ или на главатаритѣ на онѣзи мѣста и страни дѣто би са показало нѣкакво си гонене.»

Общество-то Сжединение е слѣдувало това пѣрво-то си и главно рѣшение съ най-голѣма ревность и сполука прѣвъ послѣдни-тъ 20 год. То е пратило мемоари и комисии до владѣтели-тъ на Испания, Италия, Руссия и Персия. Като слѣдствие на дѣло-то което слѣдува речено-то Общество е и прѣсно-то испращане на една комисия отъ негова страна и до тука, за идване-то на които прѣвъ послѣдни-тъ дни доста говориха мѣстни-тъ вѣстници.

Геология-та е направила тѣзи дни една много голѣма и горчива загуба. Г-иъ д'Омалмусъ д'Аллоу е умрѣлъ преди нѣколко дни. Той са е родилъ въ Лиежъ (Франца) на 16 Февр. 1783, бѣше старѣйшина-та на геолозитѣ. Членъ отъ Царска-та Академия на науки-тъ въ Брюкселъ, той е билъ невягъ прѣсѣдателъ на 1850 год., послѣ коресподентинъ на Академия-та на Науки-тъ въ Франца и членъ отъ Геологическо-то Общество въ Парижъ, той е писалъ много списания по Геология-та, отъ които по-важни сж: *Начала отъ Геология и Воведение на Геология-та.*

Двама германски учени, Г. г. Бихомъ и Вагнеръ сж обнародвале сега скоро резултатъ отъ нѣкои твърдѣ точни мѣрки за размѣритѣ на земя-та. Споредъ тѣхъ джлжина-та на полярна-та осъ има 12,712,136 метра; тѣ сж пресмѣтнѣле повърхнината на земя-та на 509,940,000 четвъртити километри а обема ѝ на 1,082,860,000,000 кубически километри. Океани-тъ и ледници-тъ покриватъ 375,127,250 четвъртити километри. Всички-тъ жители на земя-та възлазятъ на 1,391,000,000, именно 300,530,000 въ Европа, 598,000,000 въ Азия, 203,300,000 въ Африка, 84,542,000 въ Америка и 4,400,000 въ Океания.

Че работяне-то и индустрия-та спомогатъ най-вече за добродетелна-та на народи-тъ и на градове-тъ достаточна са показва и отъ това:

Прѣди двѣ столѣтия града Гласковъ, който е въ Англия, состоялъ само отъ четири улици, и само дванадесетъ кораби отъ вмѣстимость всичко 957 тона сжставяле тѣрговската му флотица. На 1718 са е направилъ тамо пѣрвия отъ кораби-тъ му, които сж прѣминѣле Атлантическия Океанъ.

Днесъ Гласковъ са населява отъ 500,000 жители. Верфи-тъ т. е. корабостроителни-тъ на Клайдъ сж най-знаменити-тъ по всичкия свѣтъ, и въ тѣхъ са правятъ най-голѣми-тъ пароходи на компания-та *Кюнардъ*.

Тамъ сега са плаща всѣка година наемъ за къщи до 62 милиона франга, когато прѣди 50 години наем-тъ по всичкия Шотландия не сж надминуваде 25 милиона.